

Józef Roehrich

L^AT_EX z Józkiem

45 stron o tym, jak zacząć składać perfekcyjne dokumenty w L^AT_EX-u

WWW.ODWROCONALOGIKA.PL

2026

Spis treści

Wstęp	4
Zacznij pisać	8
Podstawy formatowania tekstu	13
Listy i wyliczenia	17
Wzory w $\LaTeX$ -u	21
Rysunki	27
Odwołania do etykiet	29
Tabele	32
Bibliografia	40
Epilog	45

Zacznij pisać

Hello World!

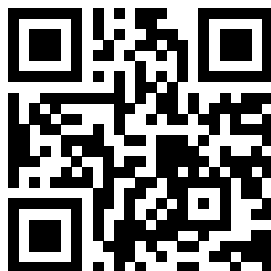
Każdy programista, niezależnie, w jakim języku programuje, zaczyna swoją przygodę z nowym językiem od programu typu „Hello World!”. W tym przypadku będzie tak samo — zaczniemy od razu pisać w $\LaTeX$ -u. Ale chwilunia!⁶ Przecież nie mam środowiska, w którym będę pisał. Masz dwie opcje: pierwsza to instalacja $\LaTeX$ -a na własnym komputerze, druga — którą ja bardziej Ci polecam, to Overleaf.⁷ Na początek proponuję Ci darmowy plan Overleaf — ma on pewne ograniczenia, natomiast ma niewątpliwie kilka zalet:

- jeśli założysz tam darmowe konto, możesz zacząć pisać w $\LaTeX$ -u już za 10 minut;
- w Overleaf masz ogarniętą instalację $\LaTeX$ -a — wszystkie niezbędne pakiety są już tam zainstalowane, więc nie będziesz miał żadnych problemów;
- zaletą Overleaf jest również to, że działa w chmurze: jest niezależny od systemu, na którym pracujesz, dzięki czemu jeżeli coś działa u mnie, to zadziała też u Ciebie.

Super! Zatem załóż konto na Overleaf, a za 10 minut spotkamy się na następnej stronie i stworzymy pierwszy dokument. To będzie tylko taki „pierwszy dokumencik”, a potem już będzie — jak to mówią — z góry.

⁶ Tak mówił Królik Bugs!

⁷ Ja właściwie łączę te dwie opcje: mobilność Overleafa oraz brak ograniczeń na własnym komputerze.

Mój pierwszy dokument

Na pierwszy ogień idzie najprostszy kod. Gdy założysz swój pierwszy projekt w Overleafie twym oczom ukaże się startowy plik `main.tex` o następującej treści (Kod 2).

```

1 \documentclass{article}
2 \usepackage{graphicx} % Required for inserting images
3
4 \title{Mój pierwszy dokument}
5 \author{Józef Roehrich}
6 \date{November 2025}
7
8 \begin{document}
9
10 \maketitle
11
12 \section{Introduction}
13
14 \end{document}

```

Kod 2: Pierwszy kod

Po kompilacji możesz zobaczyć swój pierwszy $\text{\LaTeX}$ -owy PDF, choć właściwie jeszcze nic nie zrobiłeś. Zmienimy od razu kilka rzeczy (linia 1 w kodzie 2).

```

1 \documentclass[a4paper, onside]{mwbk}

```

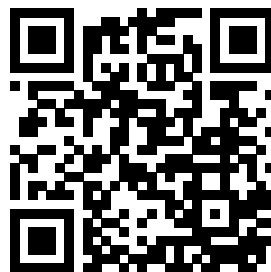
Dzięki tym zmianom zastosujemy klasę dokumentu typu książka: klasa `mwbk` to polski odpowiednik klasy `book`. Klasa `mwbk` zawiera domyślne ustawienia typograficzne, zgodne z polskimi normami; jest więc bardziej odpowiednia do zastosowań w polskich książkach oraz pracach dyplomowych. Napiszmy zatem coś, jakiś fragment tekstu (zaczynj pisać w linii 13 Listingu 2).

```

1 \section{Introduction}
2 Józek miał dziś udany dzień, zaczął pisać swojego e-booka.

```

Jak widzisz, nie wygląda to zbyt dobrze, na dodatek wywaliło nam pierwszy błąd:

Przykład wideo: rozdziały i podrozdziały

LaTeX Error: Command \k unavailable in encoding OT1.

Napisałem celowo zdanie w języku polskim, aby użyć polskich znaków — nie ma ich w zestawie znaków OT1. Musimy zastosować inny zestaw znaków. Naprawimy to, dodatkowo naprawimy dwie inne rzeczy:

```
1 \usepackage{graphicx} % Required for inserting images
2 \usepackage[utf8]{inputenc}
3 \usepackage[T1]{fontenc}
4 %\usepackage[polish]{babel}
```

W drugiej linii powyższego kodu (kod 3) informujemy $\LaTeX$ -a, że kod źródłowy używa kodowania utf8. W trzeciej linii wymuszamy użycie zestawu znaków T1, a w czwartej linii konfigurujemy pakiet babel do obsługi języka polskiego (pozostaw tę linię zakomentowaną, komentujemy kod poprzez wstawienie znaku %⁸). Teraz, po kompilacji, wszystko powinno działać poprawnie — nie powinien być żaden błąd kompilacji.

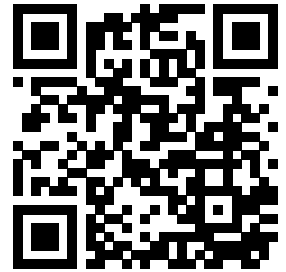
Rozdziały i podrozdziały

Ten dokument wygląda dość „tyso”, musimy stworzyć rozdziały i podrozdziały. Aby stworzyć rozdział posłużymy się komendą `\chapter{}`, natomiast komendę `\section{}` w naszym dokumencie już mamy, `\section{}` to podrozdział.

```
1 \chapter{Wstęp} %rozdział
2 \section{Introduction} %podrozdział
3 Józek miał dziś ciężki dzień!
```

Kod 3: UTF-8 i polskie czcionki

⁸ Ciekawe, jak zatem wstawił tutaj znak %?

Przykład wideo: rozdziały i podrozdziały

Skompilowałeś plik: teraz wyjściowy plik PDF wygląda już dużo lepiej. Rozdział zaczyna się słowami *Chapter 1* (tę warstwę składu tekstu ogarnia $\LaTeX$ nie musisz tego pisać samemu). W kolejnej linii jest tytuł rozdziału *Wstęp*, a w następnej linii pojawił się podrozdział *1.1 Introduction*. Jest tylko jeden mały problem: w dokumencie pisanym w języku polskim rozdział powinien być rozdziałem, a nie *chapterem*. Wystarczy, że odkomentujesz tę linię `\usepackage[polish]{babel}` i wszystko będzie działało tak, jak trzeba. Tytuł podrozdziału się nie zmienił, wciąż jest *Introduction*: to wpisaliśmy „z ręki”, nazwij ten podrozdział *Wprowadzenie* i będzie gotowe.

```
1 \section{Wprowadzenie} %podrozdział
```

Spis treści

Spis treści jest bardzo ważnym elementem każdej pracy. Zasadą jest, że powinien być generowany automatycznie — jako autor dokumentu nie powinieneś zaprzętać sobie tym głowy. Komputery zostały stworzone właśnie po to, aby wykonywać za nas tego typu powtarzalną pracę. W $\LaTeX$ -u spis treści tworzony jest na podstawie rozdziałów i podrozdziałów, które zdefiniowaliśmy w poprzednim podrozdziale. Aby go wygenerować, wystarczy umieścić komendę `\tableofcontents` zaraz po komendzie `\begin{document}`, w tej części pliku, w której wywołujemy także stronę tytułową poleceniem `\maketitle`.

```
1 \begin{document}
2
3 \maketitle
4 \tableofcontents
```


Przykład wideo: spis treści

Jeżeli jesteś już tutaj, oznacza to, że pracujesz w $\LaTeX$ -u już ok. 15 minut: zobacz, jak dużo udało się nam już zrobić. Twój dokument nabiera dopiero rumieńców.

Pisanie tekstów w $\LaTeX$ -u

Kontrola tekstu w $\LaTeX$ -u opiera się na logicznym opisaniu struktury zamiast ręcznego ustawiania wyglądu.⁹ Nowy akapit tworzymy, pozostawiając pustą linię w kodzie źródłowym — to sygnał dla kompilatora, że rozpoczynamy nową myśl. Jeśli zależy nam jedynie na przejściu do nowej linii bez rozpoczynania akapitu, używamy polecenia `\` lub `\newline`. Warto pamiętać, że $\LaTeX$ ignoruje wielokrotne spacje i złamania linii wpisane w kodzie źródłowym, ponieważ samodzielnie dba o poprawne łamanie tekstu, zachowując profesjonalny wygląd dokumentu bez ręcznej ingerencji.

Najłatwiej zobaczysz różnicę na tych trzech krótkich przykładach — w tym celu załóż trzy nowe podrozdziały `\section{Coś tam!}`, wklej poniższy kod i skompiluj plik.¹⁰

```

1 \chapter{Trzy krótkie przykłady} %rozdział
2 \section{Jeden enter nic nie robi} %podrozdział
3 To jest tekst pierwszej linii.
4 A to nadal jest ten sam akapit, mimo że nacisnąłem Enter.
5
6 \section{Przejście do nowej linii} %podrozdział
7 To jest tekst pierwszej linii.\
8 A to nowa linia, wymuszona poleceniem.
9
10 \section{Nowy akapit} %podrozdział
11 Akapit pierwszy. %po tym akapicie zostaw pustą linię
12
13 Akapit drugi. Tutaj możesz jeszcze coś dopisać.
```

Mam nadzieję, że poczułeś już bluesa! Zobacz, jak szybko nam idzie — jesteśmy dopiero na 12 stronie, a już mamy tyle zrobione. Co więcej, dotychczas pojawił się tylko jeden błąd kompilacji, więc rezultaty są naprawdę świetne.

⁹ Tak jest w Wordzie i innych edytorach WYSIWYG (ang. *What You See Is What You Get*)

¹⁰ Przy okazji zobaczysz również, jak rozrasta się spis treści.

Kod 4: Łamanie linii w $\LaTeX$ -u

Rysunki

Obraz jest jak tysiąc słów

Jeden obraz potrafi przekazać więcej treści niż tysiąc słów. Rysunki są integralną częścią większości prac dyplomowych i bardzo często pochodzą z książek. W tym e-booku zajmę się wyłącznie $\LaTeX$ -ową stroną tematu, czyli sposobem wstawiania ilustracji do tekstu. Nie będę natomiast omawiał samego procesu tworzenia rysunków — to materiał na osobną publikację. Mogę jednak podsunąć Ci film na YouTube, w którym pokazuję, w jaki sposób skanować rysunki z książek. Rysunek musi mieć odpowiednią jakość, zatem gdy skanujesz ilustracje do pracy dyplomowej, postaraj się, aby jego rozdzielczość wynosiła 600 dpi. Taka wartość pozwoli wydrukować Twoją pracę na każdej drukarce laserowej, a jednocześnie stanowi doskonały kompromis — większa rozdzielczość powoduje, że plik PDF generowany przez $\LaTeX$ -a staje się bardzo duży.

Podpisy i odwołania do obrazków

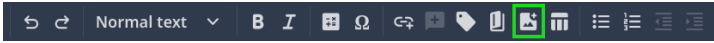
Za chwilę wstawimy do tekstu pierwszy rysunek. Na początek zaproponuję Ci jakiegoś gotowca. Na mojej stronie znajdziesz gnuplota pracującego online, dzięki niemu wygenerujesz plik potrzebny do ćwiczeń (zapisz go jako plik w formacie PNG). Możesz pozmienić sobie dane wejściowe.

Przykład wideo: Skanowanie rysunków

*Gnuplot online
gnuplot.odwroconalogika.pl*

Rys. 3: Wstaw rysunek

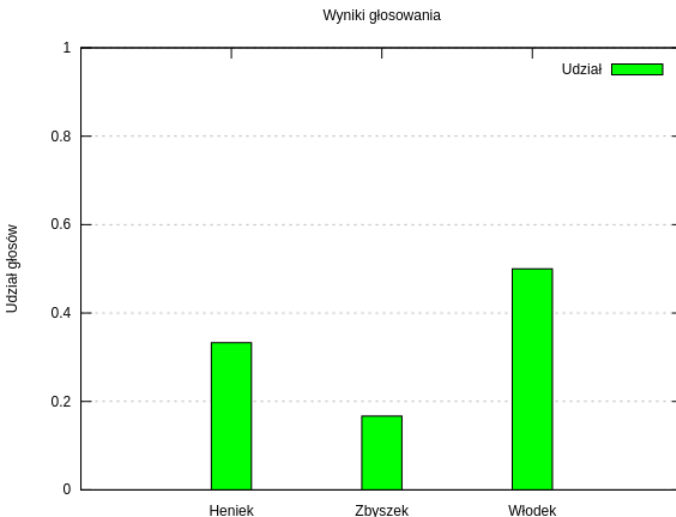
Aby wstawić rysunek, kliknij ikonę Wstaw rysunek (Rys. 3) albo wklej kod 14. Overleaf świetnie ułatwia pracę: gdy zaczniesz edytować ścieżkę do pliku PNG w linii 3, Overleaf automatycznie podpowie dostępne pliki znajdujące się w katalogu rysunki/. Opis rysunku wpiszesz w linii 4, wewnątrz polecenia `\caption{...}`, a etykietę (czyli identyfikator potrzebny do późniejszych odwołań) możesz wpisać w linii 5, w komendzie `\label{fig:...}`.

```

1 \begin{figure}
2   \centering
3   \includegraphics[width=0.5\linewidth]{rysunki/wykres.
   png}
4   \caption{Enter Caption}
5   \label{fig:placeholder}
6 \end{figure}

```

Kod 14: Wstaw rysunek

Rys. 4: Przykładowy rysunek

To jest próbka.

Pełny e-book (PDF, 45 stron) dostajesz po zakupie:

29 zł

[Kup pełną wersję w sklepie](#)

W pełnej wersji m.in.: tabele, rysunki, wzory, odwołania, bibliografia, gotowe przykłady.